

ΔΗΜΟΚΡΙΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΡΑΚΗΣ

ΣΧΟΛΗ ΚΛΑΣΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΡΕΥΝΑΣ ΓΙΑ ΤΗ
ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΑΙ ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Ε . Ν . Σ . Φ .
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΡΕΥΝΑΣ ΓΙΑ ΤΗ
ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ & ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Σειρά εκδόσεων:

Κείμενα και Μελέτες του Νεοελληνικού Διαφωτισμού

Διευθυντής σειράς:

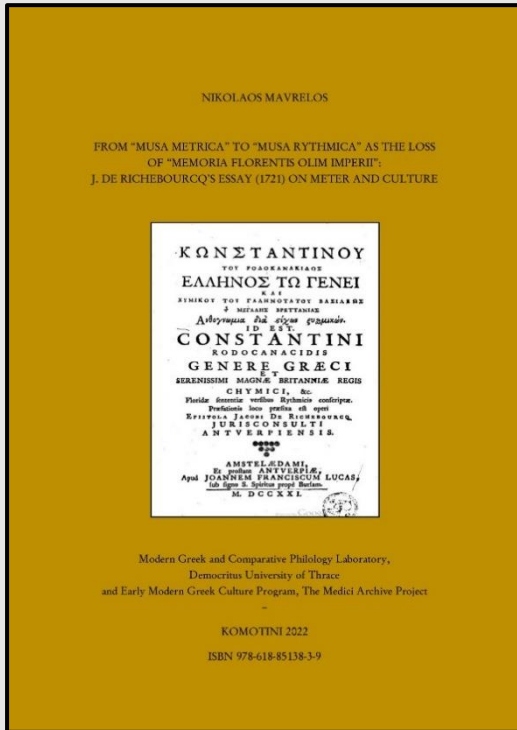
Νίκος Μαυρέλος

Γενικός επιμελητής εκδόσεων / Τυπογραφική επιμέλεια:

Δημήτρης Τζελέπης

Σημείωση: Η σειρά διατίθεται δωρεάν και απαγορεύεται η πώληση από οποιονδήποτε.

1. Nikolaos Mavrelas, *From “Musa Metrica” to “Musa Rythmica” as the loss of “memoria florentis olim imperii”*: J. de Richebourcq’s essay (1721) on meter and culture

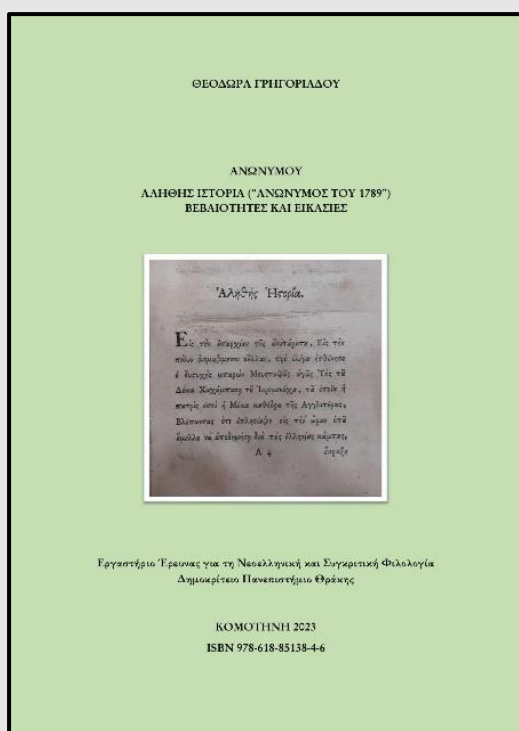

Constantine Rodocanacis’ work *Ἀνθογνωμία διὰ στίχων ῥυθμικῶν* (1721) was published with an introductory letter in Latin by Jacobus de Richebourcq and an introductory note in Greek by the writer. The poems are written in an archaic form of Greek, using accentuated meter and rhyme. The introductory letter edited in this volume (along with the writer’s short note) is seemingly an essay on comparative metrics, concerning the transition from prosody of the Ancient Greek to the Modern Greek accentuated meter. Nevertheless, when we read it carefully, we can see through the lines an essay on the cultural status of his contemporary Greeks, as a general view and opinion on their proximity to the Orient and their distance from the occidental world of his days. Lamenting the loss of prosody,

Richebourcq refuses to accept that similar changes in metric forms happened in occidental peoples. He sees no western influence on Greek poetry, stressing that the main influence was from the Arabs (apart from Turks). It is clear that, what annoys him most, is the coexistence of an archaic form of language in poems written with rhyme and accentuated (popular) meter. Given the fact that the writer’s note in Greek can shed light on the arguments presented by Richebourcq, it was necessary to be edited and translated after the introduction by the Dutch lawyer. These two texts are equally important both for the metric identity of the Modern Greek poetry and for the cultural identity of the 17th century Greeks.

Σύνδεσμος λήψης του βιβλίου: [εδώ](#)

2. Θεοδώρα Γρηγοριάδου, *Ανωνύμου Αληθής Ιστορία* (“*Ανώνυμος του 1789*”) Βεβαιότητες και εικασίες

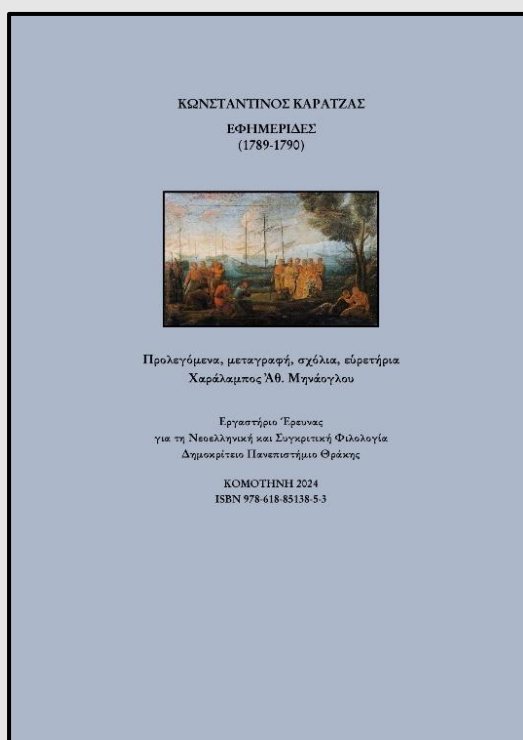

Ο *Ανώνυμος* του 1789 αποτελεί, από την πρόδρομη ανακοίνωση του ευρετή του Κ. Θ. Δημαρά το 1969 μέχρι και σήμερα, αντικείμενο έρευνας και σχολιασμού από πολλούς έγκριτους μελετητές της Νεοελληνικής Φιλολογίας· παρ' όλα αυτά, συγκεκριμένα βασικά ερωτήματα που αφορούν τόσο στο μοναδικό διασωθέν έντυπο όσο και στην φόρμα και το περιεχόμενο του σκωπτικού κειμένου που περιέχει εξακολουθούν να ζητούν, εδώ και πέντε σχεδόν δεκαετίες, επιστημονικά τεκμηριωμένες απαντήσεις. Η παρούσα μελέτη έρχεται να προσθέσει, με την σειρά της, κάποια νέα στοιχεία στην υπάρχουσα έρευνα· μερικά εξ αυτών, με την μορφή βεβαιότητας (όπως, παραδείγματος χάρη, ο εντοπισμός στις συλλογές της Ιστορικής Βιβλιοθήκης του Ιδρύματος Αικατερίνης Λασκαρίδη του μέχρι πρότινος «λανθάνοντος» έντυπου

σπαράγματος, ο οριστικός προσδιορισμός της ειδολογικής ταυτότητας της *Αληθούς Ιστορίας* με βάση πρωτίστως την κυρίαρχη επιρροή του Λουκιανού του Σαμοσατέα σε αυτήν και η κατάταξή της στην κατηγορία της λουκιανικής μενίππειας σάτιρας και, τέλος, η αναλυτική περιγραφή της περίπλοκης δομής και του γλωσσικά ιδιαίτερου περιεχομένου της)· τα υπόλοιπα στοιχεία, με την μορφή εικασιών (όπως, παραδείγματος χάρη, αυτά που σχετίζονται με τον τόπο, το τυπογραφικό εργαστήριο και το έτος έκδοσης της *Αληθούς Ιστορίας* και οδηγούν, θεωρητικά, στο συμπέρασμα πως πολύ πιθανά τυπώθηκε στην Βιέννη και στο τυπογραφείο των αδελφών Μαρκίδες Πούλιου ανάμεσα στα έτη 1792-1794, ή αυτά που αφορούν στον ανώνυμο συγγραφέα που, για την μελέτη αυτή, δεν είναι άλλος από τον Ηπειρώτη εθνοδιδάσκαλο Αθανάσιο Ψαλίδα), εικασίες όμως που πηγάζουν από την ενδελεχή μελέτη τόσο του ίδιου του σκωπτικού κειμένου όσο και πολυάριθμων πρωτότυπων πηγών καθώς και σχετικών πονημάτων προηγούμενων μελετητών. Η φιλολογική έκδοση της *Αληθούς Ιστορίας*, με εκτενή σχόλια και παρατηρήσεις στο κείμενο και με ένα Γλωσσάρι στο τέλος αυτού, πρόκειται να δημοσιευθεί σύντομα από το Ίδρυμα Αικατερίνης Λασκαρίδη.

Σύνδεσμος λήψης του βιβλίου: [εδώ](#)

3. Χαράλαμπος Μηνάογλου, *Κωνσταντῖνος Καρατζᾶς, Ἐφημερίδες (1789-1790) – Προλεγόμενα, μεταγραφή, σχόλια, εὔρετήρια*

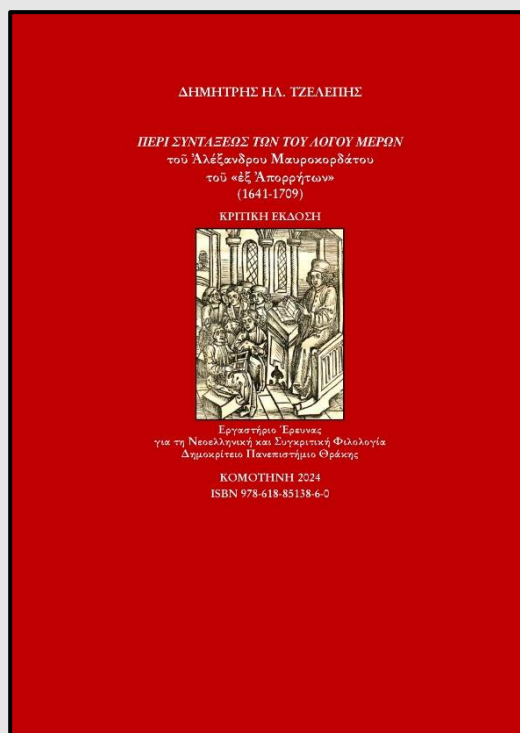

Περιεχόμενο τοῦ παρόντος τόμου ἀποτελοῦν οἱ ἡμερολογιακὲς σημειώσεις τοῦ Κωνσταντῖνου Καρατζᾶ τοῦ Μπάνου ἀπὸ 13 Ὀκτωβρίου 1789 ἕως 16 Ἰουλίου 1790. Ὁ Καρατζᾶς φαίνεται πὼς κρατοῦσε τέτοιες ἡμερολογιακὲς-χρονογραφικὲς σημειώσεις τοῦλάχιστον καθ' ὅλο τὸ διάστημα τῆς ὑπαλληλικῆς σταδιοδρομίας του, ἀν δὲν εἶχε ἀρχίσει αὐτὴ τὴν πρακτικὴ νωρίτερα. Τὸ κυρίαρχο θέμα τῶν ἐδῶ ἐκδιδόμενων Ἐφημερίδων εἶναι οἱ ἐξελίξεις ποὺ σχετίζονται μὲ τὸν ρωσο-αὐστρο-ὀθωμανικὸ πόλεμο τοῦ 1787-1792, μὲ ιδιαίτερη ἔμφαση στὶς ἐσωτερικὲς ἐξελίξεις καὶ τὶς ἐναλλαγὲς στὰ ἀξιώματα τῶν ὀθωμανῶν, ἀλλὰ καὶ τῶν ρωμηῶν ἀξιωματούχων. Ἐδῶ, λοιπόν, ἐκδίδεται τὸ μερικῶς ἀνέκδοτο χειρόγραφο τῆς συλλογῆς τοῦ Μετοχίου τοῦ Παναγίου Τάφου ὑπ. ἀρ. 768. Τὸ χειρόγραφο ἐξέδωσε

μερικῶς ὁ Ἄ. Παπαδόπουλος-Κεραμέας τὸ 1909, καθὼς ἔχασε ἓνα τμῆμα τῆς μεταγραφῆς τοῦ χειρογράφου ποὺ εἶχε πραγματοποιήσει. Γιὰ αὐτὸν τὸν λόγο ἐκδίδουμε τὸ χειρόγραφο ἐκ νέου, ὥστε νὰ ἐκδοθοῦν καὶ τὰ φύλλα ποὺ ἔχουν παραμείνει ἀνέκδοτα. Σὲ αὐτὰ ξεχωρίζει μία ἐκτενέστατη παρέκβαση σχετικὰ μὲ τὸν θάνατο τοῦ ἀψβούργου αὐτοκράτορα Ἰωσήφ καὶ τὴν διαδοχὴ του ἀπὸ τὸν ἀδελφὸ του Λεοπόλδο, στὴν ὁποία ἀναλύεται ἡ διαφορετικὴ τους στάση ἀπέναντι στὴν Ρωσία καὶ τὴν Ὀθωμανικὴ Αὐτοκρατορία. Ἐπίσης, στὸ ἀνέκδοτο τμῆμα τῶν Ἐφημερίδων ὁ Καρατζᾶς παρουσιάζει πολὺ ἀναλυτικὰ τὰ σχετικὰ μὲ τὴν περιουσιακὴ κατάσταση τοῦ Τζετζαγερλῆ Χασάν πασᾶ καὶ τὰ χρήματα καὶ κτήματά του ποὺ δημεύθηκαν μετὰ τὸν θάνατό του. Τέλος, σὲ αὐτὸ τὸ τμῆμα ιδιαίτερα σημαντικὲς θεωρεῖ ὁ Καρατζᾶς καὶ τὶς ἀναφέρει διεξοδικὰ τὶς κινήσεις τοῦ Λάμπρου Κατσώνη στὸ Αἰγαῖο καὶ τὰ προβλήματα ποὺ δημιουργήσε στους Ὀθωμανούς.

Σύνδεσμος λήψης τοῦ βιβλίου: [εδῶ](#)

4. Δημήτρης Ηλ. Τζελέπης, «Περὶ συντάξεως τῶν τοῦ λόγου μερῶν» τοῦ Ἀλέξανδρου Μαυροκορδάτου τοῦ «ἐξ Ἀπορρήτων» (1641-1709) – Κριτικὴ ἔκδοση

Ἡ παρούσα κριτικὴ ἔκδοση τοῦ ἀνέκδοτου μέχρι καὶ τὶς ἡμέρες μας ἔργου τοῦ Ἀλέξανδρου Μαυροκορδάτου τοῦ «ἐξ Ἀπορρήτων» (1641-1709), τὸ ὁποῖο φέρει τὸν τίτλο *Περὶ συντάξεως τῶν τοῦ λόγου μερῶν*, ἔρχεται νὰ συμπληρώσει τὴν ἔκδοση τῆς «Γραμματικῆς περὶ Συντάξεως» τοῦ 1745. Πιὸ συγκεκριμένα, τὸ κείμενο ποὺ διασώζεται στὸ χειρόγραφο τῆς Ρουμανικῆς Ἀκαδημίας 576 (σ. 13-50) φαίνεται πὼς ἀποτελοῦσε τὸ εἰσαγωγικὸ τμῆμα τοῦ ἐκδεδομένου συγγράμματος τοῦ «ἐξ Ἀπορρήτων», περιλαμβάνοντας τὴν «πρόληψιν καὶ προθεωρίαν τῆς συντάξεως», καθὼς καὶ τὸ εἰσαγωγικὸ τμῆμα τῆς «συντάξεως τῶν τοῦ λόγου μερῶν», ὅπως δηλώνει, ἄλλωστε, καὶ ὁ τίτλος του. Πρὶν ἀπὸ τὸ κείμενο προηγεῖται ἐκτενὴς εἰσαγωγή, ἡ ὁποία πραγματεύεται ποικίλα θέματα. Ἐτσι, μετὰ ἀπὸ τὰ ἀπαραί-

τητα σύντομα βιογραφικὰ τοῦ συγγραφέα, καταγράφονται τὰ σχετικὰ μὲ τὴ διδασκαλία του στὴ Σχολὴ τοῦ Μανολάκη Καστοριανοῦ καὶ περιγράφονται τὰ συγγράμματα γραμματικοῦ χαρακτήρα, ἐκδεδομένα καὶ –κυρίως– ἀνέκδοτα, τὰ ὁποῖα ὑπῆρξαν προῖον τῆς ἐκεῖ διδασκαλίας του. Ἀκολουθοῦν τὰ σχετικὰ μὲ τὴν περιγραφή τοῦ χειρογράφου καὶ τὸν ἀντιγραφέα τοῦ κειμένου, τὸ περιεχόμενο τοῦ ὑπὸ ἔκδοση ἔργου, ὅπως, ἐπίσης, καὶ ἡ σχέση του μὲ τὴ «Γραμματικὴν περὶ Συντάξεως». Τμῆμα ὕστατο τῆς εἰσαγωγικῆς μελέτης ἀποτελεῖ ἡ ἀναζήτησις τῶν πηγῶν τοῦ κειμένου, μὲ τὸν ἐντοπισμὸ ὁμοιοτήτων μὲ τὰ ἔργα τριῶν σημαντικῶν γραμματικῶν, τοῦ Θεόδωρου Γαζῆ (c. 1398-1475), τοῦ Κωνσταντίνου Λασκάρους (1434-1501) καὶ τοῦ πολὺ προγενέστερου τους Μιχαὴλ Σύγγελου (761-846).

Σύνδεσμος λήψης τοῦ βιβλίου: [εδώ](#)